

SLOVENIJA

Uredništvo: Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17

Naročnina četrtletno 15 din

za pol leta 30 din

za vse leto 60 din

Posamezne številke 1.50 din

V z a m e j s t v o celoletna naročnina 90 din

Ljubljana, 20. maja 1938.

Upravištvo: Ljubljana, Tyrševa cesta 17

Poštočekovni račun:

Ljubljana št. 16.176

Rokopisov ne vračamo

Oglasi po tarifu

Tiska Zadruga tiskarna (M. Blejec) v Ljubljani

Zemlje! Zemlje!

Podobno pač, kakor v Ameriki, kjer je tudi še dovolj zemlje, zlasti v Kanadi in v Južni Ameriki, a kjer vlade skupnega naseljevanja večjih tujerodnih skupin ne dovoljujejo, in sicer zlasti glede na skušnjo, ki so jih imele in jih imajo še z nemškimi in japonskimi naseljniki. Vendar je dobro, če se sliši vsak glas, saj gre za stvar, ki je največjega predudarka in seveda tudi dela vredna, in ker je tudi ura že tako pozna, da utegne biti kmalu sploh zamujena. Ur.

V sestavku »Rešitev slovenskega izselniškega vprašanja« sem na kratko razložil, kakšna bi morala biti realna slovenska izselniška politika. Danes pa bom skušal že nekoliko podrobneje pisati o tem, kje in kako bi mogli priti Slovenci do novega ozemlja, primerne za strnjeno kolonizacijo. Tistim, ki mi bodo morda očitali nestvarnost ali kaj drugega, moram povedati, da se z vprašanjem, ki ga načentjam zdaj tukaj, bavim že ne pretrgano od leta 1933., to je od leta, ko sem se prvič zavedel, kako klavrna je »politika« slovenskih »prvakov«, in ko sem se začel samostojno, kot mnogi moji tovariši, ozirati po novih potih iz obupnega položaja, v katerem trpi naš slovenski narod. V letih, ki so sledila, sem se posebno poglobil v izselniško vprašanje, ga preštudiral od vseh strani, upošteval vse mogočnosti in nazadnje prišel do sklepov, o katerih sem pisal že zadnji in hočem danes spet, to je, da potrebujemo Slovenci nove zemlje. Svojih načrtov torej nisem napravil v naglici ali nepremišljeno, ampak na podlagi dolgotrajnega študija in dejstev.

Najprej se moramo seveda vprašati, koliko zemlje bi Slovenci potrebovali, da bi zadostovala našim izselnikom. O tem se da sicer govoriti. Zdaj res ni potrebno, da bi moralo biti to ozemlje posebno veliko, toda ozirati se moramo na potrebe ne samo najbližje, ampak tudi daljše bodočnosti, in zato nam je potrebno vsaj 20.000 do 30.000 km². Seveda pa je velikost ozemlja v veliki meri odvisna tudi od tega, kakšna je kakovost zemlje. Če je zemlja dobra, rodovitna, bomo potrebovali manj, če je slaba, pa več km². Ozemlje mora biti tudi lahko dostopno. Najlaglje dostopne pa so dežele, ki leže ob morju. Treba je torej, da dobimo ozemlje, ki ima dostop do morja. Obmorska lega je tudi v trgovskem oziru najboljše, ne glede na to, da bi bil prevoz naselnikov po morju tja mnogo lažji in cenejši kot pa prevoz z železnico po suhem. Ozirati pa se nam je tudi na razvojne mogočnosti novega ozemlja, na to, ima li že kakšno prebivalstvo, četudi redko posejano in v primitivnem stanju, ali pa je morda še čisto prazno. Nadalje se moramo ozirati na politične razmere, torej na to, v kakšno sosesčino in v »interesne sfere« katerih tujih, mogoče močnih narodov pridemo. Predvsem pa se nam je treba ozirati na podnebje nove dežele. Včasih je edino podnebje tisto, ki onemogoča kolonizacijo kakšne sicer zelo bogate dežele. Podnebje je na primer krivo, da so ostale razne afriške kolonije in neskončne ravnine ob južnoameriški reki Amazonas skoraj brez belih naselnikov. Znano je namreč, da vplivajo različne oblike tropskega podnebja naravnost ubijajoče na belega človeka, medtem ko se na primer v hladnem, tudi v polarnem podnebju vsak belec mnogo bolje počuti. Pa tudi črnci, južnomorski otočani in drugi južnjaki se v zmerno hladnem, pa tudi polarnem podnebju izredno hitro aklimatizirajo. Zanimive stvari o tej stvari poroča kanadski raziskovalec Vilhjalmur Stefansson v svoji knjigi o novi zemlji na severu. Jasno je torej, da mora imeti novo slovensko ozemlje podnebje, ki mora imeti novih naselnikov ne bo ubijalo, ampak jo pospeševalo. Najbolje bi pa seveda bilo, če bi bilo podnebje nove zemlje enako ali vsaj podobno onemu v domovini. Ugotovil sem tako nekatere najglavnejše lastnosti, ki jih mora imeti

novo slovensko ozemlje. To so: obmorska lega, primerno podnebje, mogočnost gospodarskega in kulturnega ter političnega razvoja, in pa seveda kakovost zemlje.

Zdaj pa moramo odpreti atlas in poiskati deželo, ki ima vse te pogoje, ki pa je tudi še nenaseljena ali tako redko, da to ne šteje.

Najbližja nam je Afrika. Tam pa takšne zemlje, kakor jo zahtevamo, ne najdemo. Severna Afrika, ki ima za naš najbolj znosno podnebje, je že precej gosto naseljena (Maroko, Tunis, Alžir, Egipt), ali pa predstavlja puščavo, v kateri ni mogoča nobena prava kolonizacija (frc. Sahara in italijanska kolonija Libija). Kongovo porečje v zahodnem delu srednje Afrike je sicer zelo bogato in je tam mnogo rodovitne zemlje ter dragocenih gozdov, tudi naseljenost še ni prevelika, vendar ima tako nezdravo podnebje, da je vsaka trajna kolonizacija po belih vsaj zazdaj izključena. Bolje je v vzhodnem delu, kjer pa se je na najboljši zemlji, kjer je podnebje mnogokje tudi za Evropece prijetno, že zasedla Italija. Namreč v Abesiniji. Angleška »Kenia Colony« in bivša nemška vzhodna Afrika v klimatičnem oziru, pa tudi v mogočnosti gospodarskega razvoja znatno zaostajata za Abesinijo. Južna Afrika je delno puščava in prava puščava, ostali rodovitni del pa je že toliko obljuden, da je brez smisla iskati tam prostora za nas. Ostane še otok Madagaskar. Zanimiva je vest, ki jo je prinesla letošnja aprilska številka »Izseljenskega vestnika«, namreč da so otok Madagaskar izbrali Poljaki za svoje (poljske, ne judovske!) izselnike in da se že pogajajo s francosko vlado. Znani so tudi načrti, da bi tam naselili Jude, ki jih evropski narodi izganjajo iz Evrope. Poljska komisija, ki je študirala razmere na otoku, je našla ozemlje, primerno za belo kolonizacijo. Vendar je treba upoštevati, da živi na otoku že nekaj milijonov črnih in malajskih domačinov, in dvomljivo je, če se bo posrečilo Poljakom obvarovati svoje naselnike pred mešanjem z njimi.

Ozrimo se še v Južno Ameriko. Vso celino zavzemajo po veliki večini samostojne države, ki bi skoraj gotovo ne dovolile, da se ustanovi na njihovem ozemlju vsaj v nekaterih ozirih avtonomna tuja narodna enota. Prej ali slej bi ji hoteli delati težave in jo uničiti. Res, da bi se dale ustanoviti kje v Gran Chacu ali v Braziliji posamezne večje slovenske naselbine (po nekaj tisoč ljudi, kot na primer nemška naselbina Dreizehnlinden!), to pa bi ne bila že nikaka strnjena kolonizacija več. Pa je treba še povedati, da leže pokrajine, ki bi štele v ta namen, ravno v osrčju Južne Amerike. V argentinskem slovenskem listu je sicer nekdo objavil načrt, da bi naj Slovenci pomagali kolonizirati Gran Chaco. Pisec se tudi zavzema za strnjeno kolonizacijo. Dvomim pa, da bi jo argentinska državna oblast dopustila. Vsaj take ne, kakor si jo zamišljamo in kakor jo moramo izvesti mi Slovenci.

Drugače je s Severno Ameriko. Kanada je zlasti v severnejših predelih skoraj prazna, toda zdi se, da so jo Anglosasi rezervirali zase in skrajno neradi puščajo tujce vanjo. Naleteli bi na izredne težkoče, če bi si hoteli zagotoviti ozemlje v Kanadi. Seveda pa bi morali poizkusiti tudi tukaj, če bi nam drugod spodletelo, ne glede na težave.

O Avstraliji vemo, da so njene rodovitne pokrajine že dolgo za kolonizatorske pojme precej gosto naseljene, severni in vzhodni avstralski predeli pa so brezupna, vroča puščinja, brez vode, po več let brez dežja in še dandanes prav zaradi tega precej slabo raziskani. Če bi se pa vendar našlo v Avstraliji primerno ozemlje, bi naleteli na iste težave kot v Kanadi, ker so tudi v Avstraliji gospodarji Angleži, ki so skrajno ljubosumni na tuje priseltnike. To se jim bo kdaj še maščevalo, vsaj v Avstraliji — treba je vedeti, s kak-

šnim poželenjem gledajo Avstralijo Japonci, ki zatrjujejo, da bi naredili iz avstralskih pustinj pravi raj! — toda za zdaj se ne da nič spremeniti.

Ker vemo, da naj Nova Zelandija predstavlja nekako Britansko otočje bodočnosti na južni polobli, pa tudi, da ima pri velikosti Italije že nekaj milijonov prebivalcev, se s tem otočjem ne bomo nadalje bavili. Pač pa z otočji Tihega oceana.

Otočja Tihega oceana so posejana od Avstralije do obrežja Južne Amerike. Nekatera so majhna, obsegajo samo po nekaj tisoč km² ali še manj, zato so pa drugi otoki spet zelo veliki, na primer Nova Gvineja; ti večji otoki so po večini še zelo redko naseljeni in še to navadno od divjih, v primitivnih razmerah živčih rodov, ki so vdani marsikje še ljudožrstvu, četudi bolj na skrivaj. Politično so razdeljeni otoki Južnega morja med Anglijo, Holandsko, Francijo, Ameriko, Japonsko. Nekateri manjši spadajo tudi k raznim južnoameriškim tihomorskimi državam. Nekateri, zlasti gosteje naseljeni otoki so že skoraj povsem civilizirani in predstavljajo važne postojanke morske plozbe (Havaji, Fidžijski otoki, Samoa itd.), medtem ko so od rednih morskih poti bolj odmaknjeni otoki ostali nedotaknjeni od evropske kulture. Morda jih vsako leto obiše kaka vojna ladja, kak junaški misijonar ali jahta kakega ameriškega milijonarja, ki išče po svetu romantike. Podnebje teh otokov je vroče, toda skoraj povsod znosno za Evropece, ker je ublaženo od stalnih oceanskih pasatnih vetrov. Tako smemo te otoke šteti za primerne za kolonizacijo, ker imajo zdravo podnebje, rodovitno zemljo in so še mnogi med njimi skrajno redko ali sploh nenaseljeni. Opozorjam zlasti na francosko otočje Novo Kaledonijo. Meri 20.000 km² in bi bilo primerno za slovensko kolonizacijo. Seveda bi morala posebna slovenska komisija ali odprava, če že hočemo, najprej na otoku samem vse dobro preučiti in ugotoviti, da bi se ne prenašli. Treba bi bilo zbrati material o otoku, kolikor ga je v francoščini, in stopiti v pogajanja s francoskim kolonialnim ministrom. Mislím, da imajo Francozi interes na tem, da so njihove kolonije bogate in gosto naseljene, zato bi slovenski kolonizaciji ne delali težav in bi ji šli še celo na roko.

Torej v Južnem morju bi mogli najti nove zemlje za slovenske izselnike. Vendar imam Azijo za kontinent, na katerem bodo našli slovenski izselniki novo domovino. Na prvi pogled je jasno, da ne v gosto naseljeni, vroči Indiji, ne v prenaseljeni Kitajski, kjer vsako leto umre nekaj milijonov Kitajcev od glada, tudi ne v sicer zelo redko naseljeni Osrednji Aziji, ker je vse preveč odrezana od sveta in nedostopna.

Širite naš list „Slovenijo“!

Enake zime, namreč enako mrzle, vladajo v Severni Ameriki, nekako ob meji Združenih držav in Kanade. In vendar leže v tem pasu najbogatejše »žitne« province Severne Amerike. Tudi tam žive ljudje, ki imajo severne dele svojega kontinenta

za dežele snega in smrtne mraza ter se zgražajo ob misli na to, da bi morali tam živeti, pri tem pa ne vedo, da žive v krajih, kjer je pozimi prav tako ali pa še bolj mrzlo, kot v onih »strašnih« krajih na severu. Poslušajmo, kaj pravi raziskovalec Vilhjalmur Stefansson o tem: »Kako pa je z najnižjimi temperaturami v kakem poljubnem ozemlju Združenih držav, torej tam, koder živi v kaki občini lepo število Američanov prav prijetno in skupaj? Poročilo, ki sem ga prejel od državne vremenske opazovalnice, se glasi: V nekem majhnem mestecu pri Havre-u, v državi Montana, so zaznamovali 55 stopinj pod ničlo. V mestu Havre samem so imeli skoraj isto temperaturo, in pri vsem tem je Havre tipično ameriško mesto s 4000 do 5000 prebivalci, s trgovinami in prodajalnami, šolami in otročički,

ki hodijo v šolo, s cerkvami in verniki, in vse to pri temperaturi, ki zdrkne za 7 stopinj nižje kot temperatura, katero so opazovali na severni obali Amerike, in je še za 4 stopinje nižja kot temperatura, kakršno domnevajo na severnem tečaju. In Havre nikakor ni edini kraj v Združenih državah, kjer je minimalna temperatura nižja kot na severni ameriški obali...«

Vidimo torej, da nizke zimske temperature nikakor niso taka strahota, kakor se zdi. Zlasti, ker tem zimam slede vroča poletja,

Darujte za tiskovni sklad „SLOVENIJE“

F. J.

Slovenska narodna koncentracija

(Dopis)

Te dni sem bral poziv g. Adolfa Ribnikarja, da naj se politične skupine v Sloveniji sporazumejo za enoten nastop v bistvenih stvareh, ki zadevajo Slovenijo ter da naj te skupine za deset let sklenejo med seboj premirje, da dosežejo vsem skupni cilj, to je gospodarski in kulturni dvig Slovenije. Izvajanja g. Adolfa Ribnikarja so zamejljiva in pravilna. Samo dvom se vsiljuje človeku, ko vse to bere, če je ta klic odkritosrčen. Naj bi g. Adolf Ribnikar odkrito pojasnil, zakaj tega poziva ni izdal takrat, ko je bila njegova politična skupina na vladi in ko je neusmiljeno preganjala vse, kar je bilo in je čutilo po slovensko? Naj pove, če bi napravil ta poziv tudi takrat, če bi bili njegovi ljudje v vladi? Vprašanje je, če ni ta poziv mogoče le mostiček, po katerem bi politična družba, h kateri pripada tudi g. Adolf Ribnikar, hotela dobiti nekaj političnega pomena, ki ji je spričo sedanjega političnega stanja za nedogleden čas odvzet? Če bi g. Ribnikar na vse to dal prepričevalen odgovor, bi slovenske politične formacije najbrž z manjšo skepsno začele o tem razmišljati in se odločile za edino mogočo politiko: za slovensko politiko.

Je pa še eno vprašanje! Adolf Ribnikar pravi v svojem oklicu, da je pripadnost k jugoslovanski državnosti zunaj diskusije. Zakaj Ribnikar to okolnost, za katero sploh ne gre, tako poudarja? Zato ni jasno, ali hoče g. Ribnikar brezpogojno zavreči ali ne tisto Slovence naravnost uničujoče jugoslovenstvo, ki se dosedaj ni drugače pokazalo, kot da hoče slovenstvo tiho in »postopoma« likvidirati, slovensko gospodarstvo demontirati, slovenski denar pa spraviti v centralizirane fondе in zabiti v nerentabilne stavbe ter razkošne palače na jugu? Na vse to naj g. Ribnikar odgovori!

Misel slovenske narodne koncentracije ni nova. Tednik »Slovenija« jo je že tolikokrat poudarjal. Glavna ovira za njo je pa pomanjkanje naravnih kakovosti pri mnogih, ki bi šteli pri stvari: pohlep po oblasti ali po denarju — brez ozira na koristi slovenskega ljudstva, maščevalnost nad političnimi nasprotniki, ozkosrčnost pri eni struji, fanatizem pri drugi, pri vseh pa neverjetno pomanjkanje slovenskega ponosa in slovenske samozavesti ter

Modno blago!

Nogavice, rokavice, vsakovrstno
damsko in moško perilo, žepni
robci, brisače, ogledala, ščetke,
turistovske potrebščine dobite
n a j c e n e j e

pri Petelinu, Ljubljana

ob vodi, blizu Prešernovega spomenika

neverjetna dostopnost za vsako neumnost, ki jo med nas vrže kak Neslovenec. In če bi se bil tudi zgodil čudež in bi poskusili pripraviti slovensko narodno koncentracijo, je vprašanje, če ne bi vladal med sodelujočimi vedno strah, da bi kdo zaradi lastnih koristi preslepil druge, in bi medsebojno nezaupanje oslabilo uspeh te koncentracije? Poštenost in izključno le slovenske koristi bi morale voditi sodelujoče.

Edinole sodelovanje med vsemi resnično in do dna slovenskimi skupinami bi Slovenijo izvleklo iz sedanje stiske, ko smo res že postali berači in v lastnih stvareh nimamo prav nobene besede. Dr. Kramer n. pr. se mora zavedati, da bi — tudi če bi res hotel Sloveniji kaj koristiti, kar je pa hudo dvomljivo spričo njegovega centralističnega mišljenja — če bi spet kedaj prišel v vlado, prav ničesar bistvenega za Slovenijo ne mogel doseči, kajti plašili ga bodo vsekar z drugimi skupinami iz Slovenije, ki bodo prav tako za vsako ceno na razpolago za ministrski stolček. Edino uradnike prestavljati — to edino mu bodó dovolili. In kako rad bo to storil! Ljudstvu pa je res vse eno, če je ta ali drug učitelj ali poštar na tem ali drugem mestu. Da bi pa kaj denarja spravil v Slovenijo, za to mu bo pa manjkalo moči, kajti vedno bo v skrbeh, da ga ne izmenjajo. Ta igra se ponavlja že 20 let v škodo Slovenije, in še se bo, dokler bo centralizem. Gre za odstranitev bolezni pri koreninah! To bolezen bodo pa mogli odpraviti le novi ljudje, ki prihajajo. Če bodo stari hoteli z njimi sodelovati, bodo morali ne le izpremeniti svojo obleko, ampak vso svojo notranjost in to tudi dokazati z dejanji, ne z besedami, in to s takimi dejanji, ki bodo resničen dokaz o popolni izpreobrnitvi. Tak dokaz je podal Sv. Pribičević, ki je za svoje napake tudi trpel in s spreobrnitvijo nekaj tvegati. Naj g. Adolf Ribnikar dokaže, da mu je res za rešitev Slovenije, z dejanji! Naj nastopi dejansko zoper centraliste v Sloveniji in drugod!

K. R.

Ali ste poravnali naročnino?

za žlikrofe in potico; zanje so vedele le žene častnikov od majorja navzgor. Nesrečnici, kupujoči šminko pri trgovcu, bi prijateljice zagovorile še najgršega ženina, pa najsi so se same mazale z loparjem. Tuji lasje, žimni vložki, šminka in umetni zobje, kadar so bili ti na vrsti, se je kotalo prijateljicam še v spanju. Tschinklova maža je bila menda edini predmet, uporabljan sestrsko od vseh enako.

Pripadnice srednjega stanu se do začetka tega stoletja v splošnem niso razlikovale od poslov in delavk po izobrazbi. Razlika med njimi je bila delovj zunanja. Ustvarjale so jo pri meščankah udobnejše življenje, samozavestnejši nastop, uglajenejši gibi in obleka. Za mogočno prešernostjo pa je le prepogosto zevala popolna praznota. Da jim ni dota, spretnost ali srečno naključje pripomoglo do zavetja v ugodnem zakonu, bi premnoga od visokih gospa obtičala kot neugledna devica, še več pa bi jih moralo za ročnim delom.

Duhovno obzorje delavke je bilo v splošnem mnogo širše, duh prožnejši, dojemljivost večja. Dostikrat zahotano delo in stik z ljudmi iz različnih krajev jo je potegnil tudi umsko iz ozkega domačega kraja, jo naredil kritičnejšo, da se je kdaj kdaj ozrla tudi preko vaškega plota. Zaživela je novo življenje, dobila je jasnejši pogled na svet. Zunanje to ni prihajalo do izraza; zavest, da je le delavka, nekaj manj vrednega, jo je krotila do ponižnosti nasproti vsakemu, ki si ga je domišljala nad seboj. Ob čitanju knjig in zasledovanju dnevnih dogodkov so se mnoge kljub vsemu razvile do stopnje, ki bi zasenčila marsikatero visoko damo.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Opazovalec

Po celjskem kulturnem tednu

Slovenski dnevniki so dovolj obširno poročali o svojstveni prireditvi celjskega kulturnega tedna in pravilno ocenili njegov pomen, tako da smo si v svojem listu lahko prihranili posebno poročilo. Kdor si je ogledal samo razstavo celjskega predvojnega tiska, se je moral prepričati, da je pomemben del slovenske kulturne zgodovine tesno povezan z mestom Celjem.

Na tem mestu bi hoteli zapisati samo besedo o splošnem narodnovzgojnem pomenu te vrste prireditve. Naj bi prireditelji imeli zavest, da so opravili važno kulturno delo.

Nikdar ni bilo bolj potrebno ko danes, da se z ljubeznijo oklepamo vsega, kar je zraslo na domačih tleh in kar smo ustvarili z lastno močjo. V povezanosti posameznika s svojo zemljo in svojim krajem je najmočnejše poročilo za zvestobo do rodu, tu ima prava narodna zavest svoje korenine. Ne gre za romantično sanjarjenje in oboževanje oblik in izročil preteklega življenja, gre za spoznanje, kje ima prava kultura svoj življenjski koren. Ob prireditvah, kakor je celjski kulturni teden, se zavedamo svojega bogastva. Čim več krajevnih žarišč kulturnega življenja, tem bogatejša je narodna kultura. Vsako pristno kulturno življenje teži po svojstvenem, posebnem, po opredeljevanju in ločevanju. Regionalizem ima svojo globoko upravičenost. Zakaj o tem pišemo?

Ker se zavedamo, da se lahko samo združeni uspešno zoperstavimo navalu tistih sil, ki hočejo v imenu civilizacije in prosvete vse kulturno življenje izravnati in so sovražne vsakemu svojstvenemu pojavu narodnega življenja. V dobi žurnala, radia, filma, športa in motoriziranega življenja obstaja ta nevarnost celo za velike narode, kaj šele za narod, kakor je naš. Če se nam ne posreči udinjati teh velesil zdravemu razvoju, morajo položoma vsako našo kulturno samostojnost zadušiti, kar bi pomenilo našo narodno smrt.

Zato ni za nas nič nujnejšega, ko da nasproti površinskim vplivom moderne civilizacije in unifikacijskim prizadevam države zavestno in z vnelmo gojimo vse, kar je naše in povezano z življenjem našega človeka. Zato ima svoj pomen, če imamo poleg glavnega središča Ljubljane še svoja pokrajinska kulturna središča. To velja zlasti za Celje in Maribor, ki imata še svoje posebno narodno poslanstvo. Seveda se moramo zavedati, da ima vsak kulturni razmah teh mest svoje pogoje v ustrežajoči obliki gospodarskega življenja in upravnega ustroja pokrajine in da moramo pri bodoči ureditvi državnega življenja misliti tudi na to.

Oderuštvo nad Slovenijo

V zadnjem času so v skokih narastle cene pšenice in dosegle višino 250 dinarjev za stot, kar se pravi, da je pri nas cena pšenice — neverjetno za zemljedelsko državo, toda resnično — dvakrat tako visoka, kakor cena na svetovnem tržišču, kjer se suče okrog 125 dinarjev.

Nasledek tega je seveda velika podražitev kruha, ki je pri nas glavna hrana, in v tej zvezi poslabšanje gospodarskega položaja najširših plasti slovenskega naroda, od delavca in malega kmeta do uradnika in meščana. To je tem bolj občutno, ker so se pomembno podražile tudi druge življenjske potrebščine.

Istčasno pa se v nobenem primeru niso povišali dohodki, zaradi česar pomeni ta podražitev velikansko znižanje naše življenjske ravni. Dohodki mnogih so bili že dosedaj taki, da niso zadoščali za življenje, kaj šele za druge potrebe. Tem grozi sedaj naravnost stradanje, drugim pa najmanj omejitve v obleki in obutvi ter drugih dobrinah civilizacije, kar že v veliki meri občutijo naši trgovci.

Ako se vprašamo, če je taka podražitev žita upravičena, nam že okolnost, da je na svetovnem tržišču cena za polovico nižja, takoj pove, da upravičenost podražitve ni podana.

Ko smo to ugotovili, nastane novo vprašanje, zakaj je potem podražitev v državi, ki sama izvažava velike količine pšenice, vendarle mogoča.

Vsak zaveden Slovenec naj bo naročnik „Slovenije“!

Če sedaj pogledamo, katera pokrajina ima od tega največjo škodo, vidimo, da je to brez dvoma naša Slovenija. Prvič je s svojimi davki morala v znanem nesorazmerju prispevati k državni pomoči, da se je pšenica sploh mogla izvoziti, drugič pa je v žitu najbolj pasivna pokrajina in ga mora v velikih količinah uvažati ter plačevati sedaj po

Janez Kocmur:

K Tumovim spominom

(Nadaljevanje)

Družbeni sestav Ljubljane in miselnost, izvirajoča iz tega, sta prihajala do izraza še na več načinov. Naj rešimo pozabe samo enega. Stari Ljubljančani so delili še fare, župnije, po sestavu njih prebivalstva. Šenklaščka jim je bila gospoška, šentpeterska bogata (mesarji!), frančiškanska kmečka (Vič, Šiška), krakovsko-trnovska bahaška (ribiči, vrtnarji, zeljarji, pred vsem pa vozniki), šentjakobska beraška. Krakovčanom in Trnovčanom so očitali, da devljejo v postelje šoto, da so bolj visoke, če bi ob žegnanju pozijal kak firbec skozi okno. Zbadljivka je sicer nedolžna, ni pa brez osnove, saj se zrcali iz nje vsa patriarhalnost dolge vasi.

Ob Tyrševi cesti, tam, kjer je danes skladišče »Balkan«, je nekoč bila tovarna kandidov in kavinih primesi »Tschinkelovih sinov«. Cikorije ta tovarna ni izdelovala ravno najboljšje, zato pa so bili na glasu njeni zavitki. Gizdavejšje delavke in kmečka dekleta so jo kupovale po trgovinah same, mlajše in starejše meščanke pa so pošiljale ponjo skrivaj, navadno otroke! »Za dva krajcarja, tisto v rdečem zavitku, brez pildka, da veš. En krajcar je pa tvoj.« Zavitek, nekoliko oslinjen, je pušcal na koži najlepší karmin. Lica so bila seveda vsa enako rdeča, pergamentno siva, kakor grizasto zelena; toda kaj se hoče, drugače ni šlo; treba je bilo potrpeti, včasih še zlišajem. Puder je nado-meščala ajdova moka. Dobavni viri za pravo šminko in puder so biliskrivnost, kakor recepti

nenormalno visokih cenah. To bi bila pa samo neposredna škoda, ki bi se mogla do neke meje tudi s številkami izračunati. Kolika pa je posredna škoda, ki jo ima Slovenija zaradi zmanjšanja konkurenčne sposobnosti, povzročene po dragem življenju, je sploh nemogoče izračunati. Ta konkurenčna sposobnost ne šteje samo pri industriji, obrti in trgovini, temveč prihaja do prav vidnega izraza tudi pri tujskem prometu, ker je danes že splošno znano, da je življenje v sosedni Italiji cenejše, kakor pri nas, kar ima za nas že prav občutne posledice.

Nazadnje nastane vprašanje, kdo bi mogel temu od pomoči. Jasno je, da samo tisti, ki ima oblast v svojih rokah. Pri nas pa je vsa oblast centralizirana v Beogradu.

Zato Slovenci ne moremo pričakovati izboljšanja svojega žalostnega položaja, dokler ne dobimo popolne samouprave, da bomo sami odločali o svojem gospodarstvu. B.

Zavod za preučevanje gospodarstva

se bo ustanovil na podlagi pooblastila § 75. novega finančnega zakona trgovinskemu ministru. Ta naprava naj bi bila samostojen državni zavod z nalogo, da preučuje po načrtu in ob sodelovanju prizadetih gospodarskih naprav gospodarsko življenje in da daje obvestila o stanju gospodarstva in njegovem razvoju. »Trgovski list«, ki pozorno zasleduje vse aktualne pojave, kolikor le zadevajo naše gospodarstvo, je temu bodočemu zavodu posvetil uvodnik z razlago. Predvsem je poudaril potrebo samostojnosti zavoda, ki je za preučevanje potrebna. Naloge zavoda naj bi ne bile le teoretično razpravljanje, temveč tudi izjave k praktičnim vprašanjem. Tu pa bi, če bi ne imel absolutne samostojnosti, prišel v neljube konflikte z nekaterimi državnimi podjetji in mogoče včasih celo z državno gospodarsko politiko. Velikega pomena bi bilo, da bi prav v takih prilikah zavod mogel brez ozira na desno in levo povedati vse, kar bi ugotovil. Pri preučevanju lesnega trga bi moral zavod n. pr. ugotoviti, da naši lesni izvozniki ne pridejo naprej, ker dobe za svoje devize manj, kakor so vredne. Da ne morejo tekmovati v Levanti z romunskim lesom, ki ima za izvoz posebne premije. Med drugim bi moral zavod odkrito povedati svoje mnenje o velikanskem kolebanju žitnih cen, čeprav imamo privilegirano izvozno družbo, katere glavni namen je, da te cene regulira. Praktični vpliv te družbe na trg bi bilo treba še posebno preučiti. Ugotovitve v tem pogledu najbrž vsem ne bodo posebno prijetne. Ugotovitev vseh napak v naši gospodarski politiki bi bila nujno potrebna. Nič manj bi seveda tudi bilo potrebno, da bi se tako na točen način dokazane napake odpravile.

Denarni položaj Slovenije

Na seji upravnega odbora bivše Kranjske hranilnice je podal slovenski gospodarstvenik Ivan A vse nek daljše poročilo o položaju našega denarništva. Iz poročila posnemamo, da je bilo v dobi zadnjega pol leta nad 40 odstotkov vseh zamrzlih kmečkih terjatev v Sloveniji spremenjenih v likvidno premoženje denarnih zavodov in da delajo danes že tri četrtine samoupravnih hranilnic normalno, s čimer so se te hranilnice že močno približale popolni likvidnosti. Dotok novih vlog je bil tako velik, da so samoupravne hranilnice iz dotoka novih vlog mogle vršiti vsa izplačila. Kreditne razmere pri kreditnih zadrugah in bančnih zavodih pa še daleč niso tako ugodne, ker se pri teh zavodih še niso osvobodili pomembnejši kapitali. Dokler se pri teh zavodih ne uredi razmere, toliko časa naš kreditni sestav ne bo zdrav.

Poročilo omenja nadalje značilne bolne pojave pri našem kreditnem sestavu. Med bolnimi pojavi je naštetih predvsem »uredbo o počeku«, ki služi marsikje za plašč komodnosti in pomanjkljivosti čuta za odgovornost do vlagateljev ter pomanjkanje iniciative za odpravo gospodarskih težav. Denarsko pomenijo ugodnosti te uredbe umiranje dotičnega zavoda na škodo vlagateljev. Nadalje je omeniti nedopustno licitiranje obrestne mere na vzgor, prav tako tudi dajanje kreditov po tistih denarnih zavodih, ki vlog še ne izplačujejo. Pri dajanju kreditov, zlasti dolgoročnih, je treba skrajne previdnosti, da ne bo kreditiranje pri novi krizi, ki ni več daleč, zopet vir poostrene denarne stiske. Kreditno pravne razmere so se močno poslabšale, ker prekaša pri kratkoročnem kreditiranju ponudba kapitala povpraševanje, pri dolgoročnem pa je položaj prav obraten. S tem sta presla denarni kakor tudi kapitalni trg v popolno desorganizacijo. Poročilo opozarja na koncu na beg vlagateljev od lastnih lokalnih zavodov k zavodom, velikim po obsegu in oddaljenim po prostoru. Poročevalec je mnenja, da tega bega ni pojasnjevati z demagoško borbo proti državnim zavodom, temveč je treba javno začeti razpravljati vprašanje, zakaj vlagatelji ne zaupajo lastnim lokalnim zavodom, ker je v nezaupanju iskati vzroke bega.

Napačen pouk

V 5. številki »Vzajemne svobode« je neki »Ud SD (Slovenskega društva)«, kakor se je podpisal, očital temu društvu pomanjkljivost slovensčine. Res je, da je izraz »priti nasproti ali naproti« nemški, ki bi se ga bilo treba ogibati, toda da bi bila slovenska beseda »ud« namesto »član« po nemškem narejena, je pa napačno. Družba sv. Mohorja n. pr. je že zdavnaj poznala samo ude in udnino. Nemška beseda »Glieb« in slovenska »ud« nimata vendar v korenu nobene podobnosti. Sicer pa priporočamo čistost jezika tudi »Svobodi«. Pisati o »podvigih« n. pr. ni slovensko, da ne govorimo o drugih.

Da pa zaznamujemo nevednost tega »uda SD« po zaslugi, še nekaj pripomb.

Slovenski »ud« pomeni natančno isto, kakor hrvaški »član«. Če bi bil torej ud germanizem, bi bil natančno tak germanizem tudi član, pri čemer bi bilo še omeniti, da smo prišli do njega v neslovenski obliki, tako rekoč okoli hrbta v varžet. Kajti Slovenec pozna poleg uda tudi člen, besedo, ki jo prav mi v tem pomenu stalno rabimo. V tej slovenski obliki nas ta beseda družiti s Čehi in Rusi, ki poznajo tudi samo člene, ne pa članov, in pri katerih ima ta beseda prav natančno isti pomen, kakor slovenski ud ali člen in kakor ga ima v nemščini Glied ali Mitglied.

Očitno spada torej ta »ud« med tiste Slovence, ki so na primer svoje dni zavrgli pošteno sloven-

VSE ZA PISRANO

dobavlja in popravlja

PRELOČ

LJUBLJANA sedaj Tyrševa 1 nasproti hotela Slon

ska očitjanje, pa nam začeli vsake vrste predbacivati, to pa samo zato, ker se jim je zdel hrvaški germanizem »predbacivati« (vor-werfen) bolj imeniten, kakor poštena domača beseda. Zakaj, ni težko uganiti tistemu, ki pozna manjvrednostne komplekse dravobancev.

Tako se nam še zdi, da tisti »Ud SD« v resnici ni noben ud Slovenskega društva. Kajti če bi bil, bi se bil obrnil naravnost nanj s svojimi nasveti in pomisleki. Dobro namreč ve vsak pravi Slovenec, da bo prav Slovensko društvo z veseljem in hvaležnostjo sprejelo vsako stvarno opozorilo, zlasti še vsako opozorilo glede čistosti naše materinščine. Prav tu se je nabralo tolikanj plevla po zaslugi deloma omejenih deloma zloviselnih ljudi, da ni čuda, če še zmerom tu pa tam žito slabše zori.

Zato pa mislimo, da imamo bržkone pred seboj kakega Topalovičevega edinstvenika, ki »neumorno« deluje pri kakem »savezu radnika«. In ki se mu je začelo svetiti, da slovenski udje nimajo kaj delati kot člani takih savezov. In ki ga zlasti še postaja strah, da bi slovenski delavci začeli dvomiti, če je dobro in prav, da največ oni vzdržujejo razne »središnje saveze« in podobne centralistične ustanove.

Nacionalna zgodovina

»Obzor« je napisal v letošnji 98. številki tele prav za prav samoobsebnost besede:

»Hrvatje, Slovenci in prečanski Srbi namreč niso z mečem premagani in pripojeni predvojni Srbiji. In brž ko ni bilo v tem pogledu zmagovalca in premaganih, tedaj je popolnoma jasno, da se je mogla razglasiti nova država Srbov, Hrvatov in Slovencev samo na osnovi sporazuma. In res, brez pristanka Jugoslovanskega odbora in pozneje Narodnega sveta se ni moglo priti do nove države. V aktu od 1. decembra 1918 je bilo izrecno naglašeno, da se Srbi, Hrvatje in Slovenci združujejo po svoji svobodni volji. S tem je bilo torej naravnost potrjeno, da tako imenovani prečanski kraji niso pripojeni Srbiji, ampak da skupaj z njo in Črno goro tvorijo novo državo Srbov, Hrvatov in Slovencev.«

Vse to, kar je povedal »Obzor«, je v naših očeh in mislih nekaj tako znanega, razen tega pa še tako neposredno doživljenega, da bi se človeku zdelo, da ne more ob teh stvareh dvomiti največji

jugosloven. Vsi vemo, da smo Slovenci in Hrvatje najprej doma odpravili avstrijsko vrhovnost, potem pa sklenili, da se združimo v eno državo s Srbi, in sicer v smislu in po določilih krfskega pakta, torej v vsakem pogledu kot enakopravni.

O kakem podjarmljevanju premaganih ni bilo besede, in če bi bila, bi prav gotovo niti Slovenci niti Hrvatje ne bili pristali nanj in ga priznali.

Zato je res vredno zaznambe, kakšno stališče zavzema do teh zgodovinskih dejstev »Samouprava«, ki postaja čedalje bolj unitaristično centralistična v duhu edinstvene JNS. Zanj zgodovinska dejstva preprosto niso več zgodovinska dejstva, kakor vsaj pravi:

Na te »Obzoro« trditve se nam ne zdi potrebno, da bi se odzvali, ker so ne samo v nasprotju z zgodovinskimi dogodki, ki jih imamo še vsi v spominu, ker smo pri njih bili tudi aktivno udeleženi, ampak tudi z — zdravo pametjo.

Da vsaj ne bo dvoma, naj izrecno pristavimo, da se je pred »zdravo pametjo« še »Samoupravi« sami zataknilo pero.

Sicer pa škoda, da ni »Samouprava« nekoliko bolj določno povedala, kaj in kako je s tistimi zgodovinskimi dogodki, in zlasti še, kako so ona in njeni ljudje bili udeleženi pri njih. Kajti ko so že zgodovinski dogodki čisto drugačni, kakor jih opisuje »Obzor«, bi se vendar spodobilo, da »Samouprava« nevedne pouči in jim razloži, kako je vse tisto bajka, da bi bila Avstrija razpadla, ker so ji njeni narodi odpovedali pokorščino in ker so bile njene vojske strte od zaveznikov, največ od Rusov. In še naj bi povedala, ko je bila že udeležena pri tej zadevi, da ni Narodni svet razglasil konec avstrijske vrhovnosti, ampak tisti »udeleženci«, ki so menda na vse povrh kar vihrali tja gori do Bratislave in Prage, pa tam za nameček osvobodili še Čehi in Slovake. Dodatno bi bilo tudi spremeniti akt od 1. decembra 1918 v tem smislu, da se Slovenci in Hrvatje niso združili s Srbi po svoji svobodni volji, ampak ker so bili premagani. Nekako tako, kakor črtajo nekateri poslanci in senatorji nerodnosti in nevšečnosti iz svojih parlamentarnih govorov in jih »popravljajo«.

Sad jugoslovenstva

Lanskega leta je prejela država od železnic:

10% od tovarnine, to je	113 mil. din
20% od vozovnic, to je	227 mil. din
in presežek na dohodkih, ki je znašal	255 mil. din
skupaj torej	595 mil. din

Od tega zneska donaja slovenske železnice nad 24%, to je najmanj 143 milijonov dinarjev.

Od teh dohodkov slovenskih železnic pa se porabi za slovenske železnice in za Slovenijo največ 4—5%, torej kvečjemu dobrih 7 (reci in beri: sedem) milijonov dinarjev.

Kaj bi vse lahko napravili, če bi smela Slovenija prosto razpolagati samo s tem svojim denarjem! Saj bi na primer lahko krili z njim ves naš banovinski preračun, in »Jutro«, ki tolikanj vzdihuje nad njegovimi bremenji, bi moralo biti zadovoljno — tako bi se vsaj zdelo.

Toda do zdaj še ni prišlo na misel »Jutro« niti ne kateremu koli jugoslovenskemu listu, da bi to svoje usmiljenje nad preobremenjenim slovenskim narodom prestavil — ne v dejanje, tega noben Slovenec spričo zgodovine jugoslovenskih dejanj ne pričakuje več! — ampak vsaj v zahtevo, naj pri razdeljevanju železniških dohodkov vlada pravica in naj se že kdaj da Sloveniji tisto, kar je njenega!

A še do teh cenjenih besed se »Jutro« ne more povzpeti. Očitno je tudi, zakaj. Kajti neizogibno bi moralo zahtevati tudi finančno samoupravo Slovenije, torej tako samoupravo, pri kateri bi gotovo Slovenija dajala državi, kar je njenega, sicer bi pa s svojim denarjem sama gospodarila. Z drugimi besedami se to pravi, da bi ne bilo več denarja za fonde.

In dalje se pravi to z drugimi besedami, da bi bilo denarja za naše železnice in ceste, za naše bolnice in hiralnice, za naše vseučilišče in našo akademijo, skratka: bilo bi denarja za potrebe slovenskega človeka.

In zlasti bi ne bilo več upanja, da bi se slovenstvo moglo »likvidirati tiho in postopno«.

Ne, jugosloveni se za finančne samouprave Slovenije, torej za slovensko pravico, res ne morejo ogrevati!!

Tudi Nemci na Madžarskem predlagajo svoje zahteve

Pod tem naslovom poroča »Koroški Slovenec« od 11. t. m.:

Glasilu nemške manjšine na Madžarskem, »Deutscher Volksbote«, je priobčilo narodno-kulturne zahteve, katere je manjšinsko vodstvo izročilo notranjemu ministru. Glavne točke manjšinsko-kulturnih terjatev so sledeče: 1. Država prizna nemško narodnost in nemško narodno občestvo. 2. Izgradi se nemško šolstvo in sicer brez ozira na voljo staršev, ker je le-ta zaradi brezmejnega nasilja vaških mogočnikov

potvorjena. Ustanovi se nemško učiteljske, izdajo nemške učne knjige, ustanovijo nemške višje, srednje in strokovne šole. Obstojecih 400 otroških vrtcev v nemških občinah se izloči iz madžarskega območja in vpliva ter pridruži v narodno manjšino. 3. Nemški tednik in dnevnik uživajo svobodo tiska. 4. Manjšina se svobodno zbira v društvi in zvezah vsakršnega značaja in se posveti posebno mladinski vzgoji in socialni oskrbi velika pažnja. 5. Manjšina uživa popolno svobodo zborovanj in prireditelj. 6. Uvede se nemško bogoslužje in dovoli vsaj eno nemško semenišče. 7. Načelno se dovoli nemška politična stranka, ki odpošilja v deželni zbor svoje odposlance. — Navedene zahteve ogrskih Nemcev so priobčili nemški listi s pripombo, da predstavljajo najskromnejši manjšinski program na svetu. Notranji minister Madžarske je obljubil, da bo vlada zahteve nemške manjšine nemudoma izpolnila.

Neomajen nacionalist

Mirko Jelušič, avstrijsko-nemški pisatelj, piše življenjske romane, ki so hudo moderni danes, ko vsi iščejo

Njegov roman »Cezar« je preveden tudi v slovenščino — precej po nepotrebnem, ko je res boljše na izbiro. Tudi v hrvaščino je preveden. In ob tem prevodu je napisal hrvaški založbi navdušeno pismo, da je »ostal zvest sin naše ljubljene domovine«, četudi živi v tujini.

Ob pridružitvi Avstriji pa je napisal sestavek o Donavi, ki da je usodna cesta nemškega naroda, cesta Nibelungov, in v katerem slavi pohod Nemčije na Dunaj s temile besedami: »... Novo potovanje doživljamo kot pričo naših dni. Vendar je to srečno potovanje. Kajti na čelu mirne vojske ne jaha s krivdo obremenjeni Günther in ne temni, srditi Hagen, ampak svetli vojvoda vseh Nemcev, največji od vseh, kar jih je kedaj rodil ta veliki narod.«

Spominjajte se tiskovnega sklada tednika »Slovenije«!

Prepričane Slovence, ki jim je slovenstvo zapoved vesti in npravnosti, prosimo, da podprejo razširjevanje čiste slovenske misli s tem, da nakažejo primeren znesek za

tiskovni sklad
našega tednika »Slovenije«.

Minljivost posvetnih reči

Kakor povsod na svetu, a seveda v diktaturnih državah še za nekaj sto odstotkov več, so tudi v Avstriji poslušni občinski očetje imenovali svoje ceste in trge najrajši po predstavnikih državne moči. Dollfussovih in Schuschniggovih cest in trgov je bilo da nič koliko, najbrž nekako toliko, kakor bi bilo ob njihovem porazu Marxovih in Bauerjevih... Saj je tak način dokazovanja »vdanosti in srčne ljubezni« poleg podeljevanja častnih meščanstev in občanstev najlagodnejše, najvidnejše in tudi najcenejše za predlagatelja, pa povrh še rad na ta li oni način donosen. Toda Dollfuss-Schuschniggova vladavina je ob vsej neomajni vdanosti zvestih Avstrijcev zginila čez noč kakor kofra, in od nje ni ostalo drugega, kakor nekaj čestnih tabel, ki jih seveda neomajni vdaniki danes odpravljajo s podobno vnemo, kakor so jih pred nekaj leti pribijali. Vnema je tolikšna, da je moral državni komisar Bürckel poseči vmes in izdati v ta namen primeren pravilnik. Po njem je dovoljeno samo nekaj imen častiti s čestnimi imeni, med njimi zlasti »kryne priče« gibanja. Med prvimi »krvnimi pričami« narodnega socializma v Avstriji je zlasti Planetta, ki je ustrelil Dollfussa in bil zato obešen. No, in sedaj bo spodrinil Dollfussa tudi iz uličnih napisov.

Res, taka imena ne pomenijo dosti. Ne za tistega, ki je bil na mah »povišan«, ne za tiste, ki so ga povišali. In če bere človek pri nas neka imena na uličnih tablah, se mu zdi, da je tako povišanje tudi za prave slovenske može vse drugo, kakor bogve kako imenitno.

Jugoslovenci v sliki in besedi...

V zadevi znanega jezikovnega glasovanja v belgrajski »Politiki« smo prejeli še pričujoči dopis. — Ur.

Jugoslovenci 70 letnik je prinesel v svoji 95. številki pod naslovom »Srbi se ne žele učiti slovenščine« rezultat ankete »Politike«, ali kakor pravi, pismenega glasovanja, katere tri žive jezike bi se bralci želeli učiti v »Politiki«, kakor so se doslej francoščine, nemščine in angleščine. Največ čitateljev je bilo za italijanščino, potem za ruščino in nazadnje za češčino. Potem navaja ostale žive jezike: španščino, bolgarščino, madžarščino, poljščino, grščino, turščino, rumunščino, japonščino, švedščino, ki so po vrsti dobili vsi več glasov kot slovenščina (samo 114), in ki je (ne čudite se!) pred — kitajščino, albanščino, arabščino in portugalsščino.

Torej izid, ki ni niti najmanj razveseljiv (ki je, kakor je videti, vsaj na videz osupnil sivolasega starčka), in ki je seveda v polni meri delo ter plod naših, t. j. slovenskih jugoslovenov. Članek je zanimiv tudi v tem, ker priznava slovenski jezik kot posebno enoto oz. poseben živ jezik ter tako tudi — slovenski narod, kar pa seveda ni v skladu z jugoslovensko ideologijo. Vprašanje je sedaj, ali so jugoslovenci v zadnjem času malo odnehali, ali pa je to samo zaradi tega, ker so v Belgradu — »službeno odsotni« in ker vidijo, da bodo s svojim jugoslovenstvom izgubili v Sloveniji še tistih nekaj ljudi, ki jih imajo sedaj. Bodi kakorkoli, ali v članku je žalosten dokaz, da se naša »braća« ne žele učiti slovenščine, ki je zanje prav za prav tudi — državni jezik.

Da imajo pri tem največjo ozir. edino zaslugo naši jugoslovenci, o tem niti najmanj ne dvomimo. Kajti če bi le-ti v času svoje »moči in slave« vsaj malo zagovarjali svoj narod in njegove koristi, bi bilo pri Srbih in Hrvatih čisto gotovo mnogo večje zanimanje za slovenski jezik, in to že takoj po združitvi, kajti brez njega bi jim bilo uradovanje v Sloveniji in s Slovenijo nemogoče, kakor tudi slovenski uslužbenci ne morejo s slovenščino uradovati v Srbiji ali na Hrvaškem, ter se tako hočeš nočeš morajo naučiti srbsčine ozir. hrvaščine. — ec.

Jasno stališče

Švicarski dnevnik »Neue Zürcher Zeitung« je prinesel dne 15. t. m. precej obširno poročilo o našem političnem položaju. Poročilo je dokaj stvarno in izčrpno. Vsakogar utegne prav posebno zanimati, kaj je povedal švicarskemu dopisniku dr. Maček.

Našim prijateljem!

Naš tednik »Slovenije« je treba razširiti kar največ mogoče. Prepričani smo, da to žele ne le naši dosedanji naročniki, ampak vsi prepričani Slovenci. Zato prosimo vse naše naročnike in prijatelje, da naj nam pridobivajo novih naročnikov. To zato, da list tvorno podpro in pa da se slovenska misel čimbolj razširi. Našemu tedniku je treba že zaradi kritja stroškov, ki so veliki, novih plačujočih naročnikov, da ne omagamo.

Naslove novih naročnikov naj pošiljajo naši prijatelji na naslov: UPRAVA TEDNIKA »SLOVENIJA«, LJUBLJANA, TYRŠEVA CESTA 17.

Uprava tednika »Slovenija«

Mali zapiski

Prepovedani listi

Državno pravdnštvo v Zagrebu je prepovedalo prodajati in širiti tele liste:

1. št. 83 lista »Radnik«,
2. št. 12 tednika »Židov«,
3. št. 30 lista »Goranin«.

Vsi ti listi izhajajo v Zagrebu.

Še neka jugoslovenska zadeva

Na zadnjem škofovskem zborovanju v Zagrebu je bila izrečena tudi ostra obsodba znanih jugoslovenskih kletvic, ki v pismu skoraj niso ponovljive. Označujejo se kot kulturna sramota.

Kar se tiče Slovencev, lahko ugotovimo, da tisto

ogabno medsebojno preklinjanje staršev, Boga in svetnikov med nami sploh ni bilo znano do nacionalnega u-e-dinjenja. Šele pozneje se je

centralizmom, zmago jugoslovenske misli in drugimi edinstvenimi zadevami razširilo tudi na našo domovino.

Zato se nam zdi, da ne bomo iztrebili nasledkov, dokler ne odpravimo vzrokov. Taki so pač zakoni narave in razvoja narodov.

»Edinstvo«

Hrvaški listi poročajo, da nameravajo za v prihodnje naročiti službene obleke državnih in občinskih policijskih stražnikov v Belgradu. Bajese pripravljajo že primerna naredba.

To je tudi popolnoma unitaristično dosledno. Čemu pa ne če to more doseči! Zato je mogla ta novica iznenaditi samo takega, ki ob pomanjkljivem delovanju pameti še zmeraj verjame, da je mogoča pravica Slovencev in Hrvatov ob edinstvenem nacionalnem centralizmu.

Glas iz Maribora

V »Delavski politiki« beremo:

»Marburg, Pettau, Cilli«. V izložbah dveh nemških knjigarn v Gosposki ulici, kjer je največji promet, prodajajo in razstavljajo po izložbah nove zemljevide Srednje Evrope po spremembah s 15. marcem t. l. v katerih je tudi del Slovenije. Človek bi mislil, da bodo označeni naši kraji v državnem jeziku Jugoslavije, ker kaj drugega sploh ni dopustno, kakor tudi za kraje po drugih državah. Toda ta Velhagnov zemljevid pozna še vedno samo »Marburg, Pettau, Cilli« itd. in označuje slovenska imena samo v oklepaju. Včasih bi takšna predznost izzvala strahovito razburjenje in kričanje po časopisih,

Saj tudi mirno prenašamo, da imajo neki ljudje pregled nad gibanjem posestev v mestu in okolici po posredovalnicah. Dobro je znano, v čigavih rokah je večina teh hiš in posestev, in seveda je potem naravno, da imajo propagandisti zemljevidov s takšnimi našimi nedržavnimi imeni v svojih rokah tudi posestne posredovalnice. In...

Nekdo, ki opazuje svet okoli sebe, je potem, ko je to notico prebral, vedel povedati, da je videl

Nemški pisatelj hoče postati Američan

Thomas Mann šteje gotovo med najboljše nemške pripovednike. Zlasti je znan njegov roman »Buddenbrocks«, ki opisuje propad nemške meščanske družine. V bistvu sicer konservativen, se vendar ni mogel sprijazniti z nacionalno vladavino. Ta mu je zategadelj zaplenila premoženje in odvzela državljanstvo. Thomas Mann je sedaj v Ameriki, kjer hoče prositi za ameriško državljanstvo.

Slovensko društvo

Iz pisarne Slovenskega društva smo prejeli in priobčujemo tole:

Ljubljanski pododbor Slovenskega društva bo priredil v petek 27. maja mesečni sestanek za ljubljanske ude v Trgovskem domu. Začetek ob 20. Na dnevnem redu je predavanje Fr. Brenka o filmu kot kulturnem vprašanju. Po predavanju bo diskusija. Vabimo vse ude, ki se zanimajo za to važno poglavje našega javnega življenja, da se sestanka udeležijo.

Vabilo našim bralcem

Vse naše prijatelje in bralce vabimo, da upoštevajo v prvi vrsti trgovine in podjetja, ki oglašajo v našem listu.

Opozarjamo pri tem, da sprejemamo oglase samo od domačih podjetij.

Urednik in izdajatelj: Tone Fajfar v Ljubljani.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Kdor hoče lepo in pravilno pisati in govoriti mora uporabljati najnovejši

SLOVENSKI PRAVOPIS

ki sta ga priredila dr. A. Breznik in dr. Fr. Ramovš. Cena nevez. din 26.—, vez. din 40.—. Kr. banska uprava v Ljubljani je predpisala obvezno uporabo najnovejšega slovenskega pravopisa vsem svojim uradom in šolam

*

Dalje priporočamo nekaj najboljših romanov in povesti iz naših knjižnih zbirk:

Iz leposlovnice knjižnice:

Undset, Kristina Lavransova hči, 3 zv.
Dickens, David Copperfield, 3 zv.
Handel-Mazzetti, Jese in Marija, 2 zv.

Iz ljudske knjižnice:

Prus, Faraon, 3 zv.
Sienkiewicz: Križarji, 2 zv.
Rahmanova, Tovarna novega človeka

Iz zbirke domačih pisateljev

Pregelj, Spisi — 10 zv.
Erjavec, Spisi — do sedaj 4 zv.
Bevk, Spisi — do sedaj 3 zv.

Iz zbirke Kosmos:

Jakac-Jarc, Odmevi rdeče zemlje, 2 zv.
Kos, Zgodovina Slovencev, 1. zv.
Stele, Umetnost zapadne Evrope
Kranjc, Od Napoleona do Lenina
Ložar-Vodnik, Sodobna slovenska lirika

Najnovejši katalog — prospekt knjižnih zbirk je brezplačno na razpolago